

Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 265

Maribor, četrtek 20. novembra 1930

»JUTRA«

Zhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček zav. v Ljubljani št. 11 409
Volja mesečno prejetan v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelak „Jutra“ v Ljubljani, Prečernova ulica št. 4

Kritični dnevi v Španiji

GENERALNA STAVKA TRAJA NAPREJ. — REPUBLIKANSKI UPOR NA VIDIKU. — VOJAŠTVO KOT POLICIJA. — TUDI DELI VOJAŠTVA PRAVLJENI ZA UPOR.

LONDON, 20. novembra. Po zadnjih vesteh iz Španije je tam uporno razpoloženje nespremenjeno. Vlada je določila za policijo najzanesljivejše vojaške oddelke, ki so v strogi pripravljenosti. vsa javna poslopja so zastražena. Kraljevska palača je obdana od tri- do štirikratnega kordona policije na konjih. Na posebno ogroženih krajih so postavljene strojnice. Danes ponoči je bil položaj v Španiji, posebno v prestolici, posebno kritičen, ker so se na vseh straneh pojavljale govorice, da je izbruhnil republikanski upor ob udeležbi topniških polkov. Policija je aretirala 40 sindikalistov.

Upor dosedaj še ni izbruhnil. Kakor se zatrjuje, so topniški polki v zadnjem trenutku odpovedali sodelovanje. Do no-

vih incidentov v zadnjih 24 urah ni prišlo. Razburjenje pa je še vedno zelo veliko. Ministri se drže večinoma doma. Seje ministrskega sveta se niso vršile, ker si ministri — kakor zatrjujejo z opozicijske strani, sploh ne upajo na cesto.

V Barceloni je popoln mir, stavka trajala naprej. Upajo pa, da bodo trgovine in banke mogle zopet kmalu odpreti svoje prostore.

Doslej je bilo aretiranih na Španskem nad 500 oseb.

MADRID, 20. nov. Proti vsemu pričakovaniu splošna stavka včeraj ni pomenila. Stavka je še vedno popolna. Vključ temu pa je dosedaj vladal mir in red, le nekaj avtomobilov in vozov cestne železnice so stavkujoči prevrnili.

Macdonald, Henderson ali nove volitve

DELAVSKA OPOZICIJA ZA KONC ENTRACIJO Z LIBERALCI. — HENDERSONOVA VLADA. — KONSERVATIVCI ŽELE NOVE VOLITVE.

LONDON, 20. nov. V angleških političnih krogih so znova razširjene vesti, da pride v kratkem do krize Macdonaldove vlade. Krizo so baje izzvali poslanci iz vrst delavske stranke, ki so pozvali min. predsednika Macdonalda in finančnega ministra Snowdena, naj podasta ostavko in omogočita sestavo koalicijske vlade z liberalci. Koalicijsko vlado bi sestavil sedanji zunanji minister Henderson ter bi vstopila v njo tudi voditelj liberalne stranke Lloyd George in Sir Oswald Mosley. Ta vlada bi uživala podporo delavske stranke, liberalcev in tudi gotovega dela konservativne stranke.

V drugih krogih se zopet povdarja, da bi taka vlada že v prvih dneh podlegla v spodnji zbornici. Iz krogov Macdonaldovih ožjih prijateljev pa objavljajo angleški listi, da ima Mac-

donald za seboj veliko večino delavskih poslancev in da izvira akcija proti njemu samo iz ozkih krogov nekaterih nezadovoljencev. Vse vesti pa so mnogo preuranjene.

LONDON, 20. nov. Glavni tajnik konservativne stranke Chamberlain, ki ga označujejo kot bodočega moža Anglije, je imel na nekem zborovanju govor, v katerem je obravnaval vsa pereča dnevna vprašanja. Po ugotovitvi, da je imperijalna konferenca doživela neuspeh, je ostro kritiziral vladno politiko in izjavil svečano, da je država vseskozi pripravljena na nove volitve. Konservativna stranka bo nastopila pred volilce s sledečim programom: znižanje neposrednega davka, zaščita notranje trgovine, razvoj trgovine v imperiju s sklenitvijo medsebojnih pogodb.

Znižanje urodniških plač v Italiji

RIM, 20. novembra. Z znižanjem plač, katero je sklenil ministrski svet, je prizadetih okrog 500.000 uradnikov in nameščencev državnih obratov. Razen pravega uradniškega osebja katerega je 60.000, pride v poštev še 190.000 uradnikov in nameščencev železnic, poštnege in brzojavnega obrata, 25.000 nameščencev pri državnih monopolih ter nad 160.000 občinskih uradnikov, učiteljev itd. Njihovi letni prejemki znašajo sedaj okrog

9 milijard in bi torej državi z 12 odstotnim znižanjem plač prilranila nad eno milijardo.

Milijardski kredit Francije angleški banki

NEWYORK, 20. novembra. »Newyork Times« poročajo iz Londona, da angleško-francoska kreditna pogodba tako ugodno napredujejo, da bodo v treh tednih končana. Obe centralni banki si boste najbrž priznali obojestranske kredite od 500—1000 mi-

je podpri izvajanja rumunskega trgovskega ministra.

Zastopnik Nemčije je izjavil pripravljenost Nemčije za pogajanja s podunavskimi državami in je povdarjal, da je v sedanji težki krizi vsega gospodarstva sodelovanje vseh nujno potrebno. Važen in prvi pogoj za racionalizacijo gospodarstva v vsej Evropi bi bila predlaga-

na zveza med južnovzhodnimi agrarnimi in srednjeevropskimi industrijskimi državami.

Nastajajo torej, kakor vidimo, važne nove formacije gospodarskega življenja Evrope, porojene iz nujnosti težkih prilik. Upamo, da na blagor in napredek Evrope in nas vseh.

lijonov dolarjev, vendar pa se bo ta ugodnost poslužila le Angleška banka, da izpopolni svoje zlate rezerve, kar ji je tembolj potrebno ker potrebuje okrog 40 milijonov dolarjev za kritje nujnih avstralskih potrebščin. V ostalem pa bo dogovor odgovarjal 300 milijonskemu kreditu, ki ga je newyorška Zvezna banka l. 1926. dovolila Angleški banki. Sklenitev kreditnega sporazuma med Francijo in Anglijo pa bo po mnenju imenovanega lista imel gotovo tudi znaten vpliv na angleško in francosko politiko v Evropi.

Rumunski poslanik u Beogradu upokojen

BEOGRAD, 20. nov. Rumunski poslanik na našem dvoru Filodor je bil upokojen. Njegov naslednik še ni imenovan.

Zadnji termin za uplačilo delnic PAB

BEOGRAD, 20. novembra. Glasom sklepa Privilegirane agrarne banke je skrajni rok za uplačilo zadnjih dveh obrokov akcij 1. dec. t. l. Po tem roku se uplačila ne bodo več sprejemala, vsem pa, ki pravočasno ne uplačajo zadnjih obrokov, zapadejo prejšnja uplačila v korist rezervnemu fondu banke. Ker pa je odziv doslej prav lep, je verjetno, da bodo pravočasno uplačane vse podpisane akcije.

Zopet tornado porušil mesto

NEWYORK, 20. nov. Nad mestom Bethany, 12 km od Oklahame, je sinoči divjal strahovit tornado ob velikanskem nalivu. Porušeni je nad 200 hiš. Izpod ruševin so potegnili 25 trupel, na stotine pa je ranjenih. Mesto je skoro popolnoma razrušeno in nudi strašno sliko opustošenja. Katastrofa je prišla tako naglo, da se prebivalstvo niti ni prav zavedlo, kaj se godi.

V Ormožu aretiran kolesarski tat.

Pred nekaj tedni je mariborska policija aretirala nekega 19letnega Vinka Kavčiča iz Koračkega vrha pri Sv. Tomažu nad Ormožem, ker je imel sumljivo kolo. Povedal je, da ga je kupil od nekega neznanca v Ptuj. Izpustili so ga takrat, kolo pa obdržali in uvedli poizvedbe. Včeraj pa je prišlo iz Ormoža obvestilo, da je bil Kavčič te dni tam aretiran, ker je 16. maja t. l. ukradel kolo sodnega uradnika Kečeka. Keček je prišel v Maribor in spoznal kolo na policiji kot svoje. Kavčiča so izročili sodišču Tatvina v trafikli.

Včeraj popoldne, ko je trafikantka v Frankopanovi ul. 31 bila v stanovanju pri obedu, je nekdo prišel s ponarejenimi ključi v trafiklo in ji odnesel dve listnici s 500 Din ter nekaj drugih stvari. Sumilo dva neznanca fanta, ki sta se že dopoldne klatila tam okrog. Poizvedbe so v teku.

Nezgodna med delom.

V Gačniku pri Jarenini je sinoči med delom padel 55letni posestnik Dragotin Laufer tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo. Telefonično pozvani reševalni oddelak je ponesrečenca odpremil v mariborsko bolnico.

Samomor poskušaja

je sinoči krog 23. ure na dvorišču obd. hiše v Jadranski ulici 26letna Roza Š. iz Tržaške ceste. V navedeni hiši stanuje njen ideal, ki je pa ne mara več. Odpeljali so jo v bolnico.

M. Zevacoč

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

Zjutraj, ko so prišli pogledati v ječo, so našli Tribuleta nezavestnega.

In strašno je bilo videti njegov brezčutni otrpli obraz: po bledeh licah so curljale solze in kapale druga za drugo na kamenita tla.

IV.

Lump.

Kralja Franc je hitel proti trahoarskemu zidu. Nič več ni mislil na prošnje svojega norca. Korakal je naglo in molče, smehljuje se ob sanjah svoje ljubezni; in njegovi spremljevalci so spoštovali to sanjarijo...

Zdajci pa, ko so krenili v ulico Sen-Deni, jih je srečala ženska z razpletenimi lasmi, komaj oblečena, dasi je bil mraz; bežala je mimo, ne da bi jih opazila.

In rezko se je razgledal njen glas:

»Franc! Franc! Kaj si storil z najino hčerjo... s svojo hčerjo!...«

Kralj je prebledel in ostal trepetaje.

Z instinktivno kretnjo si je pritegnil plašč na obraz, kakor da bi se bal kljub globoki noči, da ga ne bi videla ta ženska.

»Oh, ta glas!« je zamrmral ves preplašen. »Kje sem slišal ta zlovešč glas?«

Ženska je bila že mimo: šla je proti vratom Sen-Deni in še dalje je vriščal skozi noč njen glas:

»Franc! Franc! Kje je najina hči?«

In ječljala je ime... ime deklice... ime, ki ga Franc I. ni več razločil... o mračna ironija usode!

»Ne brigajte se, sir,« je dejal Šatenj're, blazna ženska je, ki jo vse dobro pozna v tem oddelku mesta... Od vsakogar, ki jo sreča, terja svojo hčer... ime ji je Margentina.«

»Margentina!« je ponovil kralj zamolklo in si otrli znoj, ki mu je curljal po čelu.

»Da, sir, blazna Margentina... ali Margentina Plavolaska, kakor ji pravijo tuji.«

»Margentina« je mrmral kralj. »Margentina! Zločin moje mladosti!«

Za minuto se je vdal mislim, ki so morale biti jako bridke, sodeč po gubah, ki so mu premrežile čelo. Nato je stresel glavo, rekoč:

»Požurimo se, gospoda!...«

Par minut na to so se ustavili pred majhno hišico s koničasto streho. Krog in krog hiše je bil vrt.

Zdajci pa se je matrona prebudila, ozrla se pleplašeno na uro in vzkljknila:

»Tako pozno že!... Ah, Žileta, to ni prav...«

»Nisem vas hotela buditi, gospa Marcelina,« se je nasmehnila deklica.

»Brž se mi spravite spat!... Če bi vaš oče vedel, da čujete tako pozno v noči!...«

»Res je! Ubogi očka!...«

Žileta je vzela svečnik ter se napotila proti vratom svoje sobe.

»Mili Jezus!« vzkljkne zdajci starka in prebledi, »čisto tako se mi sliši, kakor da bi nekdo hodil po vrtu!...«

»Ne, ne, samo veter dviga listje...«

Žileta eš ni bila dobro izustila teh besed, ko je nekdo sunil v vrata, da so se odprla na stežaj; štirje moški so stali na pragu.

Gospa Marcelina je zakričala s presunljivim glasom in se zgrudila nezavestna v svoj naslanjač...

Žileta še ni bila dobro izustila teh besed, ko je gumna ter dvignila svečnik nad glavo.

»Vidim, gospodje, da nosite meče ob strani,« je izpregovorila z rahlo drhtečim glasom. »Sramota za plemiče, da udirajo v tujo hišo kakor razbojniki!... Spravite se ven!«

»Luč božja! Kako krasna je v svoji jezici!« je vzkljknil kralj z gorečim glasom. Snel je svoj baret in stopil bliže:

»Res je skoraj nepopravljiv zločin, vzbuditi vašo jezo, lepo dete! Toda oprostili mi boste, kakor izveste, kakšno ljubezen ste vdehnili mojemu srcu in kdo je tisti, ki vas ljubi...«

»Gospod! Spravite se odtod!« je dejala ona vsa tresoča se od groze in ogorčenja.

»Da naj grem? Bodisi, a ne drugače kakor v vašem spremstvu! Oh, če bi vedela, kako te ljubim! Kako gore moje žile v mladi strasti! Ali se ti hoče bogastva? Ali hrepeniš po moči in oblastvu? Pojdi — oh, pojdi, z mano! Kraljica postaneš ob moji strani!«

»O, groza! Lopovščina! Na pomoč! Na pomoč!«

Toda kralj jo je zgrabil zdajci z obema rokama, Zakričala je, hotela se je braniti; toda že jo je bil dvignil krepki napadalec v naročje in stekel z njo iz hiše.

»Na pomoč! Na pomoč!«

»Sveta Bogorodica! Deklič breca zares!«

»Na pomoč!« je zakričala Žileta, toda njen glas

je že slabel, dočim je kralj, blazen od strasti, izkušal zadušiti z roko dekljine krike.

S par skoki je prekoračil vrata in dospel na ulico

»Na pomoč! Na pomoč!« je ječala Žileta.

»Samo naj se ji kdo drzne priti na pomoč!« je zarenčal Franc I. besno.

»Ohe!« je kriknil iz noči glas, doneč kakor trobenta. »Ohe! Kdo pa so tisti prokleti razbojniki, ki ne dajo ženskam miru! Strahopetci! Ali hočete, da vam pokažem s ploskim mečem, kako se ravna s takšnimi lopovi?«

»Proči!« je kriknil Sansak, »sicer si mrtev!«

»Ne bo nič!« je odgovoril glas. »Meč proti meču! Bogme! Pa še plemiči! Počakajte, babji tatovi!«

Bleda luč iz okna je obsijala neznanca, ki je govoril tako. Bil je mlad mož ponosnega obraza, smeelih oči, štrlečih brkov in finih ust, ki so se krivila v smehljavu porogljivega preziranja...

Spričo tega nepričakovanega srečanja se je Franc I. ustavil in postavil deklico na tla, ne da bi izpustil njeno zapestje.

Žileta je zagledala mladeniča... Vzhičen usmev je zaigral na njenih ustnicah... zamrmrala je polglasno ime... in se naslonila k vrtnemu zidu.

»Daite ga nesramneža!« je zarjul kralj.

Rezek grohot mu je odgovoril. Dvorjani so potegnili meče.

»Nazaj potepuhi!« je zarenčal Sansak.

»Hlapec smrdljiv!« se je porogal D'Esé.

»Kurblič peklenski!« je zagrmel La Šatenj're.

Neznančev dolgi rapir se je zabliskal v zraku. In vzprasketal je njegov porogljivi glas:

»Tristo rogov hudičevih gospodje! Preveč ste velikodušni! Potepuh, hlapec, kurbič! Kakšno bogastvo psovki! Teško, če vam ne bo še žal, da ste mi posodili toliko! Toda jaz sem dober plačnik... Pozor, zdaj vračam! To je za potepuha! Poberite, gospod!«

Sansak je zatulil: neznančev rapir mu je bil prebodel desno roko...

La Šatenj're in D'Esé sta naskočila z dvignjenim mečem...

Jekla so zažvenketala vnovič: čez par trenutkov je zopet zadonel mladeničev glas:

»Dolg je že lažji... Pozor! Zdaj plačam hlapca! Vzemite gospod, brez skrbi!«

Začula se je srdita kletev, in D'Esé je padel kakor gruda, dočim je neznanec naskakoval La Šatenj'reja z neprestanimi udarci.

»Luč božja!« je kriknil kralj. »Pazi nase!«

Snežne čevlje, galoše,
autopnevmatike popravilja solidno in ceneno vulkanizacija Dolenc, Aleksandrova 35, dvorišče. 3251

Premog Peklenica,
brez smrada, žindre in kamenja, malo pepela. Voz stane 38 Din franko dom. B. Guštin, Cankarjeva ul. 24. 3053

Klobase
vseh vrst, domače, vsako soboto in nedeljo pri Osetu, Mariborski dvor. 3245

Sobo in črkoslikanje,
vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. X

Čoljerce,
nepremočljive ima najceneje v zaogi Brzopotplata. Tattenbachova ul. št. 14. XXXVII.

Oddam
štirisobno stanovanje v sredini mesta, Naslov v upravi lista. 3006

Oddam
s 1. decembrom stanovanje treh sob in kuhinje in opremljeno sobo, Naslov v upravi lista. 3292

Montblanc nalivna peresa.
Po šletnem študiju nam prinese Montblanc svoj najnovejši nalivni model s pritiskom. Papirnica Novak, Gosposka ulica. XXXV.

Dijak
išče sobo, eventualno proti instrukciji. Naslov pustiti v upravi Večernika. 3299

Kupim
dobro ohranjeno strugalnico (Drehbank) za strugo od 2 m. Blaž Železnik, Maribor, Tattenbachova ulica 14. 3295

Zahvala

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja, katere smo prejeli ob smrti naše ljubljene soproge, mame, sestre in tete, gospe

Jožefe Pregelj

se najtopleje zahvaljujemo za poklonjeno cvetje, kakor tudi vsem onim številnim prijateljem in znancem, ki so našo nepozabno pokojnico spremili v tako častnem številu na njeni zadnji poti.

V Mariboru, dne 20. novembra 1930.

Zalujoči ostali.

Razprodaja Meljska cesta 29

Na zalogi je še prvovrstno sukno za moške obleke, ševiot za marine oblekce, moška in ženska sukna za plašče.

Kvalitetno blago od Din 89⁰⁰ - naprej

Inserirajte v „Večerniku“

Snežni čevlji

najboljših svetovnih znamk

Din 96.-

Din 110.-

Din 130.-

Din 160.-

Din 200.-

Jos. Moravec, Maribor, Slovenska 12